

تازه‌ترین داده‌های اشتغال بخش‌های سه‌گانه خدمات، صنعت و کشاورزی

مشاغل خدماتی بیشترین سهم را در بازار کار دارند

ترکیب میزان اشتغال افراد در سه‌گانه خدمات، صنعت و کشاورزی که به دلایل مختلف نظیر میزان سرمایه‌گذاری، توسعه بسترهای رشد و تولید و همچنین اقبال افراد در سن کار جامعه شکل می‌گیرد، یکی از شاخص‌های عمده بازار کار در راستای تأثیرگذاری بر حوزه تولید و اشتغال محسوب می‌شود.

بالای اشتغال این حوزه محسوب کرد.» اصلاتی با اشاره به اینکه مزایای مرتبط با اشتغال حوزه خدمات، زمینه رشد و توسعه این‌گونه فعالیت‌ها را در کشورهای در حال توسعه رقم زده، توضیح داد: «به همین دلیل در مقایسه با حوزه تولید، اقبال بیشتری نسبت به مشاغل بخش خدمات در این کشورها شکل گرفته است.»

او با اشاره به دلایل تأثیرگذار بر بازار کار و رشد فعالیت‌ها و اشتغال بخش خدمات، سهم ۵۲ درصدی این حوزه از مجموع تعداد شاغلان کشور را طبیعی برشمرد و ادامه داد: «با روند توسعه مشاغل حوزه خدمات در سال‌های اخیر، اکنون این بخش میزان قابل توجهی از تعداد افراد شاغل را در خود جای داده است.» این کارشناس و فعال حوزه کار و تولید با تأکید بر اینکه در طول این سال‌ها بسیاری مشاغل با استفاده از ظرفیت‌های فضای مجازی، گسترش اشتغال مرتبط با حوزه خدمات را موجب شده‌اند، گفت: «با توجه به شاخص‌های مرتبط با اشتغال و بسترهای جذب سرمایه و نیروی انسانی در بخش خدمات، سهم بالای شاغلان این حوزه نسبت به بخش‌های صنعت و کشاورزی، طبیعی برآورد شده و در کشورهای توسعه‌یافته نیز سابقه دارد.»

تبادل بازار کار در حوزه خدمات

طبیعتاً توسعه مهارت‌آموزی در هر حوزه‌ای امکان بهبود وضعیت کسب‌وکار را از نظر تعادل عرضه و تقاضای بازار کار به دنبال خواهد داشت. به نظر می‌رسد عدم تعادل عرضه و تقاضای نیروی کار در حوزه‌هایی نظیر صنعت، ناشی از کم‌توجهی به موضوع آموزش مهارت نیروی انسانی در دهه‌های گذشته و یکی از دلایل پیشی گرفتن تعداد شاغلان بخش خدمات در مقایسه با حجم اشتغال حوزه صنعت باشد.

به گفته اصلاتی، کم‌توجهی به موضوع آموزش مهارت، موجب کمبود نیروی کار ماهر موردنیاز کارگاه‌ها و عدم تعادل عرضه و تقاضا در بازار کار بخش صنعت شده است. در نقطه مقابل، مهارت‌های فنی و تخصصی در دسترس‌تر و ساده‌تر حوزه خدمات جهت اشتغال افراد، زمینه حفظ و رشد سهم این بخش از مجموع اشتغال کشور را به دنبال داشته است.

این کارشناس حوزه کار افزود: «با توجه به پیشرفت فناوری و فعالیت‌های هوش مصنوعی و نگرانی کارفرمایان، با استفاده گسترده از این نوع فناوری در حوزه صنعت، اشتغال افراد در آینده به مخاطره می‌افتد. بر این اساس، تزریق سرمایه‌ها و اقبال کارفرمایان به حضور در فعالیت‌های حوزه صنعت کمتر شده و طبیعتاً تمایل آن‌ها نسبت به توسعه سرمایه‌گذاری در حیطه خدمات و سودآوری، بیشتر خواهد شد.»

صدور ۹۷ درصد پروانه‌های کسب‌وکار از طریق درگاه ملی مجوزها

کسب‌وکار بیان کرد: «به صراحت می‌توان گفت که امروز بیش از ۹۷ درصد مجوزهای کسب‌وکار از طریق درگاه ملی مجوزها ثبت درخواست، بررسی و صادر می‌شود.»

در استان‌های مرزی، گفت: «بیش از ۵۵ درصد مجوزهای صادره حوزه مجوزهای کسب‌وکار، در مناطق مرزی صورت گرفته؛ این در حالی است که افراد ساکن در ۱۶ استان مرزی کشور، ۳۵ درصد جمعیت کشور را شامل می‌شوند.»

نجف‌پور ادامه داد: «آمارهای مرتبط با درخواست و صدور مجوزهای کسب‌وکار به‌ویژه در مناطق مرزی حاکی از جریان داشتن تسهیل‌گری مرتبط با صدور مجوزهای اشاره شده در سطح کشور است. در نهایت اینکه با اقدامات صورت گرفته، شاهد بهبود کسب‌وکار در کشور و به‌طور خاص در سطح ۱۶ استان مرزی هستیم.»

اتصال ۸۰ درصد دستگاه‌ها به درگاه ملی

این مقام مسئول گفت: «براساس قانون صدور تمامی مجوزهای کسب‌وکار فعالیت‌ها و مشاغل باید از طریق درگاه ملی مجوزها انجام شود. در حال حاضر تعداد اندکی از دستگاه‌ها به دلایل مختلف به درگاه مجوزها متصل نشده و برخی نهادهای دیگر نیز با انجام اقدامات مربوطه در حال طی کردن فرایند اتصال به درگاه هستند. در واقع بیش از ۸۰ درصد دستگاه‌ها اکنون به درگاه ملی مجوزها اتصال دارند.» نجف‌پور بیان کرد: «طبق مجموعه اقدامات انجام شده در قالب فعالیت درگاه ملی مجوزها، یکی از موانع اصلی و مهم توسعه کسب‌وکار و تولید، مرتفع شده است.»

خروجی داده‌های نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در سال ۱۴۰۲ بیانگر این است که اشتغال بخش خدمات ۵۱٫۹ درصد، فعالیت‌های حوزه صنعت ۳۳٫۷ درصد و مشاغل بخش کشاورزی ۱۴٫۴ درصد از مجموع اشتغال کشور را در حوزه‌های مختلف به خود اختصاص داده‌اند.

گزارش

احسان احمدی

روزنامه‌نگار

به عبارتی داده‌های آماری مرتبط با گستره فعالیت هرکدام از بخش‌های چرخه تولید و خدمات و بخشی از عوامل تأثیرگذار بر بازار کار نشان‌دهنده سیاست‌ها، اقدامات و وضعیت کنونی مرتبط با این حوزه است. اشتغال و بیکاری را باید از شاخص‌های عمده بازار کار در حوزه موضوعات اساسی اقتصاد بدانیم؛ افزایش اشتغال و کاهش بیکاری یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی جوامع و نرخ بیکاری از مؤلفه‌های ارزیابی شرایط اقتصادی تلقی می‌شود.

بیشترین اشتغال در بخش خدمات

آخرین داده‌های مرکز آمار ایران نشان می‌دهد؛ در حالی اشتغال بخش خدمات در سال گذشته با ۵۱٫۹ درصد بالاترین سهم از مجموع اشتغال کشور را در اختیار داشته که این شاخص در مقایسه با سال قبل از آن با رشد ۰٫۳ درصدی روبه‌رو بوده و از ۵۱٫۶ درصد فراتر رفته است.

بر مبنای خروجی طرح آمارگیری نیروی کار در سال ۱۴۰۲، سهم مردان از اشتغال حوزه خدمات در مقایسه سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱ بدون تغییر در عدد ۵۰٫۱ درصد ثابت مانده و سهم زنان در این بخش در بازه زمانی اشاره شده با ثبت رشد ۱٫۵ درصدی از ۵۹٫۶ به عدد ۶۱٫۱ درصد در پایان سال قبل رسیده است.

مجموعاً با افزایش حدود ۴۷۴ هزار نفر، تا پایان سال گذشته در کل کشور ۱۲ میلیون و ۷۰۷ هزار نفر در بخش خدمات فعالیت داشته و مشغول به کار بوده‌اند. همچنین طی محدوده زمانی فوق در این حوزه به ثبت رشد بیش از ۲۶۳ هزار نفری هم‌اکنون بالغ بر ۱۰ میلیون و ۳۲۰ هزار مرد و با توجه به افزایش حدود ۲۱۱ هزار نفری در حال حاضر حدود ۲ میلیون و ۳۸۷ هزار زن مشغول به کارند.

رشد اندک در حوزه صنعت

ثبت رشد ۰٫۱ درصدی اشتغال بخش صنعت کشور در مقایسه آماری دو سال گذشته نشان از ثبات شغلی این حوزه دارد. بر مبنای داده‌های مرکز آمار ایران، در حال حاضر ۳۳٫۷ درصد سهم اشتغال کشور در اختیار بخش صنعت قرار دارد. به عبارتی با رشد بیش از ۲۸۸ هزار نفری شاغلان صنعت در سال گذشته، اکنون بالغ بر ۸ میلیون و ۲۵۱ هزار نفر در این حوزه فعالیت می‌کنند. همچنین افزایش ۰٫۳ درصدی شاغلان بخش صنعت در بین مردان در حالی در مقایسه دو سال گذشته رخ داده که جمعیت افراد شاغل این حوزه با رشد حدود

۲۵۴ هزار نفری از جمعیتی بالغ بر ۶ میلیون و ۹۹۳ هزار نفر در سال ۱۴۰۱ به ۷ میلیون و ۲۴۷ هزار نفر رسیده است.

جمعیت زنان شاغل بخش صنعت اما در مقایسه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ سیر منفی داشته و ۰٫۹ درصد روند کاهشی نشان می‌دهد. با کاهش بالغ بر ۳۴ هزار نفری زنان شاغل حوزه صنعت در سال گذشته، این تعداد از بالغ بر یک میلیون و ۴ هزار نفر در سال ۱۴۰۱ به حدود ۹۷۰ هزار نفر در سال قبل رسیده است.

در حال حاضر مردان و زنان به ترتیب ۳۵٫۲ و ۲۵٫۷ درصد میزان اشتغال بخش صنعت کشور را در اختیار دارند. طبیعتاً به واسطه نوع مشاغل و بسترهای لازم فعالیت حوزه صنعت، زنان سهم کمتری نسبت به مردان در اختیار دارند.

کشاورزان و سهم ۱۴٫۴ درصدی

نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در سال ۱۴۰۲ حاکی است شاغلان بخش کشاورزی ۱۴٫۴ درصد از مجموع اشتغال کشور را پوشش داده‌اند. تا پایان سال قبل حدود ۵۲۲ هزار نفر از جمعیت شاغل کشور در حوزه کشاورزی و فعالیت‌های مرتبط با آن فعالیت داشتند. این آمار در قیاس دو سال گذشته کاهش ۰٫۴ درصدی را تجربه کرده است.

در سال ۱۴۰۲ تعدادی بالغ بر ۳ میلیون و ۷ هزار نفر از مردان و بیش از ۱۴ هزار نفر از زنان شاغل در حوزه فعالیت‌های بخش کشاورزی مشغول به کار بوده‌اند.

گفت‌وگو

«ذبیح‌الله نجف‌پور»، معاون مرکز بهبود محیط کسب‌وکار و وزارت اقتصاد و دارایی در گفت‌وگو با «آتی‌نو» با تأکید بر تأثیرگذاری فعالیت درگاه ملی مجوزها در راستای رفع موانع

نجف‌پور افزود: «موضوع تسهیل فرایند صدور مجوزهای کسب‌وکار هم‌زمان با آغاز به کار دولت سیزدهم با شدت بیشتری نسبت به دوره‌های قبل برنامه‌ریزی و دنبال شد. با توجه به روند اصلاح برخی مقررات، قانون اصلاح سیاست‌های اصل (۴۴) قانون اساسی و قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار، تسهیل‌گری در این حوزه اتفاق افتاد.»

او همچنین ادامه داد: «در حال حاضر شاهد نهایی شدن قانون تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار هستیم. اکنون درگاه ملی مجوزها به‌طور کامل در اختیار متقاضیان است و آن‌ها، امکان ثبت درخواست الکترونیک در درگاه مربوطه را دارند.»

امکان صدور ۵۰۰۰ مجوز

معاون مرکز بهبود محیط کسب‌وکار و وزارت اقتصاد و دارایی در ارتباط با تعداد مجوزهایی که از طریق درگاه ملی مجوزها امکان ثبت درخواست و صدور دارند، توضیح داد: «در حال حاضر حدود ۵۰۰۰ مجوز در این درگاه برای متقاضیان قابل درخواست و در دسترس است. شرایط دریافت هرکدام از مجوزهای مربوطه به‌صورت شفاف و روشن بر روی درگاه ملی مجوزها بارگذاری شده و افراد متقاضی پس از مشاهده شرایط، امکان ثبت درخواست را دارند.»

یادداشت

ابعاد تعادل بخشی به بازار کار

مرتضی برکاتی

کارشناس حوزه کار

عدم تعادل عرضه و تقاضا در حوزه فرصت‌های شغلی و توزیع نامناسب نیروی کار در فضای کسب‌وکار، در دهه‌های اخیر به‌عنوان یکی از چالش‌های بازار کار خودنمایی کرده است. در این شرایط، خلق گسترده فرصت‌های جدید شغلی در راستای برقراری توازن حضور نیروی کار در فضای کار و تولید جز با حضور فعالانه همه دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط با این بخش امکان‌پذیر نیست.

دولت‌های مختلف در دوره‌های گذشته، با تکیه بر سیاست‌های توسعه‌ای حوزه اشتغال و با بهره‌مندی از منابع نیروی انسانی و ظرفیت بخش‌های مختلف اقتصادی، خلق اشتغال گسترده را در راستای توسعه بازار کار و بهبود وضعیت تعادل عرضه و تقاضای نیروی کار دنبال کرده‌اند.

روند افزایشی جمعیت و رشد تعداد افراد بالای ۱۵ سال در سن کار یعنی جوان و نیروی ورود به بازار اشتغال و البته ایجاد چندصد هزار فرصت شغلی در بخش‌های مختلف، به عنوان خروجی سیاست‌های اشتغال‌زایی برخی دوره‌های گذشته، زمینه تعادل حضور نیروی کار در بازار کار را فراهم نکرده است.

نگاهی به داده‌های آماری حوزه جمعیت و نیروی کار نشان می‌دهد حدود ۶۴ میلیون نفر از جمعیت کشور با توجه به قرار گرفتن در بازه سنی ۱۵ سال و بیشتر، «جمعیت در سن کار» محسوب می‌شوند که سیاست‌های حوزه اشتغال به‌طور مستقیم این بخش را هدف گرفته است. در عین حال جمعیت حدود ۲۶ میلیون نفری فعال و جامعه ۲۷ میلیون نفری افراد غیرفعال کشور در قالب ظرفیت گسترده نیروی کار، نیازمند سیاست‌گذاری‌های کلان حوزه اشتغال و بسترسازی برای فعالیت در مشاغل مختلف به‌شمار می‌رود.

همچنین جمعیت بیش از ۲۴ میلیون نفری شاغلان و بیش از ۴۰۰ میلیون و ۴۰۰ هزار نفری کارجویان، الزام برنامه‌ریزی مژ برای خلق شغل گسترده توسط نهاد دولت را برنمی‌گذارد. خلق ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار فرصت شغلی در دوره سه‌ساله فعالیت دولت سیزدهم که بر مبنای سیاست‌گذاری این حوزه و با همکاری نهادهای مختلف اجرایی شد، نمونه قابل توجهی از فرادستگاهی بودن موضوع اشتغال است. بررسی داده‌های مرکز آمار در بخش اشتغال، بیمه‌شدگان جدید سازمان تأمین اجتماعی در بازه زمانی اشاره شده و داده‌های سامانه ملی رصد اشتغال، از روش‌های صحت‌سنجی این ادعا به‌شمار می‌روند. حال نکته و پرسش اساسی در حوزه اشتغال‌زایی این است که خلق اشتغال نیازمند چه ابزارها و استفاده از چه راهکارهایی است؟ بخشی از کارشناسان موضوع ایجاد فرصت‌های شغلی را صرفاً وظیفه دولت با متولی‌گری یک دستگاه یا نهاد خاص دانسته و انتظاراتی خلق شغل را منوط به برنامه‌ریزی و راهبری دولتی قلمداد می‌کنند. اما مسئله اینجاست که با این رویکرد، بهره‌مندی از تمامی ظرفیت‌های غیردولتی در حوزه نیروی انسانی و بخش‌های خصوصی و تعاونی برای ایجاد اشتغال گسترده نادیده گرفته شده و توان خلق فرصت شغلی با محدودیت مواجه خواهد شد. رویکرد دیگر اما خلاف تفکر دولت‌محور صرف در راستای راهبری بخش اشتغال‌زایی است؛ به این مفهوم که برای تحقق سیاست‌های اشتغال، حضور همه نهادهای مرتبط ضرورت دارد. براساس این

رویه فکری، توجه به سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه فرصت‌های شغلی در اولویت قرار دارد و استفاده از ظرفیت‌های گسترده نیروی کار و مدیریتی، منابع طبیعی و توانمندی‌های کامل بخش‌های فعال خصوصی و تعاونی با تأکید بر آمایش سرزمین از اهمیت بالایی برخوردار است. در این صورت، امکان بهره‌برداری حداکثری از ظرفیت‌های خلق وسیع اشتغال، توزیع مناسب نیروی کار و تعادل این حوزه را شاهد خواهیم بود. این نوع نگاه به اشتغال، می‌تواند هدف‌گذاری و تحقق سیاست‌های این حوزه را با همکاری دولت، بخش خصوصی و تعاونی ممکن کند. در کنار آن نیز بسیاری دستگاه‌ها و نهادهای تحت‌مدیریت کلان دولت با راهبری یک متولی باید در راستای ایجاد اشتغال پایدار، برنامه‌های بلندمدت این بخش را دنبال کرده و جهت تحقق آن، مشارکت داشته باشند. در شرایطی که شغل به مسئله اساسی جامعه بدل شده و جمعیت افراد بالای ۱۵ سال، دانش‌آموختگان کارجو و دانشجویان، مجموع نیروی کار بالقوه را شکل می‌دهند، استفاده از ظرفیت همه بخش‌ها در خلق شغل راهکار تسهیل‌کننده اشتغال‌زایی محسوب می‌شود.

به عبارتی موضوع خلق اشتغال گسترده، پایدارسازی بازار کار و تولید و ایجاد تعادل و توزیع مناسب نیروی کار به عنوان مسئله‌ای فرادستگاهی و دارای ابعاد گسترده، باید با استفاده از همه توان موجود، در چارچوب سیاست‌گذاری متمرکز و با همکاری و تعامل بخش‌های فعال اقتصاد در قالب دولت، بخش خصوصی و تعاونی شکل گیرد.

است. «معاون مرکز بهبود محیط کسب‌وکار و وزارت اقتصاد و دارایی تأکید کرد: «تعداد قابل توجه صدور مجوزهای کسب‌وکار در همه رشته‌ها و شغل‌های مربوطه نیز بیانگر خروجی مناسب این چرخه و سامانه مذکور است.»

صدور ۵۵ درصد مجوزهای کسب‌وکار در مناطق مرزی

معاون مرکز بهبود محیط کسب‌وکار و وزارت اقتصاد و دارایی با اشاره به آمار بالای صدور مجوزهای کسب‌وکار